

PROFESSORILIITTO
PROFESSORSFÖRBUNDET
FINNISH UNION OF UNIVERSITY PROFESSORS

Helsinki 15.3.2018

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Asia: Professoriliiton hallituksen jäsen, professori Jukka Heikkilä sivistysvaliokunnan kuuluttavana vaikuttamisesta EU:n tulevaan monivuotiseen rahoituskehykseen 2021- (E 34/2017 vp Valtioneuvoston selvitys)

Sivistysvaliokunta on pyytänyt Professoriliittoa (myöhemmin liitto) lausuntoa vaikuttamisesta EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen (2021-). Lausuntoa on pyydetty erityisesti Suomen tarpeesta ja mahdollisuudesta menestyä nykyistä selvästi paremmin haettaessa tutkimus- ja innovaatorahoitusta. Liitto lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Suomi on ollut nettosaaja EU:n tutkimuksen puiteohjelmissa

Kuten selvityksessä todetaan, Suomi on koko jäsenyytensä ajan ollut nettosaaja EU:n tutkimuksen puiteohjelmissa. Kuluvalle rahoituskehyskaudella Suomen saannot ovat olleet noin 2 % kokonaisrahoituksesta, kun Suomen laskennallinen maksuosuus ohjelmaan on noin 1,6 %. Suomalaiset tutkijat ja tutkimusryhmät ovat siis onnistuneet erittäin kilpaillun rahoituksen hankinnassa erinomaisesti.

Puiteohjelman rahoituksen tulee kasvaa

Liitto toteaa, että rahoituksen määrän tulee reaalisesti kasvaa, jotta Eurooppa säilyy kansainvälisesti kilpailukykyisenä tutkimusrahoittajana. Myös kansallisen rahoituskehyn tulee kasvaa reaalisesti tutkimus- ja innovaationeuvoston ja Ehdotus Suomelle: Suomi100+ -esitysten mukaisesti 4 % BKT:sta.

Puiteohjelma on hyvä investointi, sillä tutkimushankkeet lisäävät työllisyyttä ja taloudellista toimeliaisuutta kerrannaisvaikutusten lisäksi innovaatiotoiminnassa, tutkijaliikkuvuuden lisäämisessä, viestinnässä ja Suomen kansainvälistymisessä.

Yliopistojen perusrahoituksen merkitys puiteohjelmärahoituksen hankkimisessa

Liitto toteaa, että puiteohjelman lisäarvo muodostuu hankkeista ja ohjelmista, joilla edistetään Euroopan tasolla yliopistojen, tutkimuslaitosten ja yritysten välistä yhteistyötä. Lisäksi kilpaillun rahoituksen avulla voidaan osaltaan edistää, että tutkimus on laadukasta ja tutkimustulokset saadaan nopeasti kansainvälisen yhteisön arvioitaviksi sekä kaupallisesti hyödynnettäviksi. Yliopistot ja tutkimuslaitokset ovat se instanssi, joka vastaa ylivoimaisesti suurimmasta osuudesta kansainvälisesti arvioidusta tutkimuksesta ja kaupallisesti hyödynnettävästä tutkimuksesta yritysten kanssa.

Suomalaisten yliopistojen ja tutkimuslaitosten perusrahoituksen leikkaukset ovat vähentäneet merkittävästi niiden kykyä omarahoitusosuuden kattamiseen, jota vaaditaan suurimmassa osassa ulkopuolista rahoitusta. Perusrahoituksen tuntuva lisääminen Tanskan tai Hollannin malliin kilpaillun kansallisen rahoituksen sijaan lisäisi sekä omarahoitusosuutta että pätevän henkilöstön resursseja puiteohjelmärahoituksen hankkimiseen. Myös edellisellä ohjelmakaudella tehdyt Tekesin (nykyään Business Finland) rahoitusleikkaukset ovat heikentäneet puiteohjelman budjetista rahoitetun tutkimuksen hakemis- ja saamisedellytyksiä.

PROFESSORILIITTO
PROFESSORSFÖRBUNDET
FINNISH UNION OF UNIVERSITY PROFESSORS

Riittävän kilpailukykyisten hankealoitteiden ja -hakemusten turvaamiseksi on suunnattava varoja myös muista nykyisistä ja uusista rahoitusinstrumenteista.

Lisää panostuksia hakemisen tukemiseen

Suomessa panostukset aktiivisen hakemisen tukemiseen ovat alimitoitettuja. Hakemista tulisi tukea muun muassa palkkaamalla hakemusten rutiinikirjoittajia ja rahoitusasiantuntijoita. Yhteistyö rahoituksen myöntäjätahojen kanssa tulisi olla tiiviimpää. Tukien hakijoiden (organisaatioiden) tulisi auttaa tutkijoita muun muassa yhteistyökumppaneiden hakemisessa. Tällä kaikella tulee pyrkiä siihen, että professoreille ja muille tutkijoille jää vastuulleen ensisijaisesti substanssin eli sisällön tuottaminen ja tutkijaverkoston luonti ja ylläpito. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää myös lyhyissä määräraaikaisissa työsuhteissa olevien nuorten lahjakkaiden tutkijatohtoreiden toimintaedellytysten parantamiseen ja kasvattamiseen tulevaisuuden kansainvälisten tutkimushankkeiden hankejohtajiksi.

Innovatiivisten rahoitusvälineiden hyödyntäminen edellyttää tekijäkeskeistä oikeuksienhallintajärjestelmää

Liitto toteaa, että nykyinen valtionavustusjärjestelmä on kankea. Lisäksi sekavat ja tutkijoiden epäoikeudenmukaisiksi kokemat tekijänoikeuskäytänteet ovat ongelma pääomaehtoisien tai lainarahoitteisen tutkimustoiminnan hyödyntämisessä. Oikeudenmukainen tekijäkeskeinen oikeuksienhallintajärjestely on kaikkien osapuolten etu ja sillä on merkittävä kannustevaikutus keksintöihin ja niiden hyödyntämiseen ihmiskunnan hyväksi.

Puolustustutkimusta varten oma puiteohjelman ulkopuolinen väline

Puiteohjelmien tutkimus on luonteeltaan kansainvälistä ja avointa – myös assosioituneet maat voivat siihen osallistua. Siksi on perusteltua, että puolustuksen tarpeista lähtevää tutkimusta varten perustetaan oma, puiteohjelman ulkopuolinen väline.

Professoriliitto-Professorsförbundet

Jouni Kivistö-Rahnasto
puheenjohtaja

Tarja Niemelä
toiminnanjohtaja